

začeli proučevati naravne nesreče najprej v ZDA po letu 1950. Avtor meni, da je izredno pomembno primerjati dve podobni nesreči na različnih predelih sveta, važna pa je tudi primerjava posledic različnih nesreč (npr. potresa in poplave). Avtor je v razpravi uporabil tehniko anketiranja. Anketa je dodana na koncu knjige in ima 17 vprašanj. Vsako ima več možnih odgovorov, največkrat pa sta odgovora da in ne. Podatke je obdelal s pomočjo računalniškega statističnega paketa SPSS, ki ga poznamo in uporabljamo tudi pri nas. Da bi odkril pomen posameznih dejavnikov za popotresno obnovo, ki pa večinoma nimajo številčnih, ampak opisne vrednosti, je uporabil metodo kontingenčnih tabel (1), ki omogoča izračunavanje kontingenčnih koeficientov, ki povedo, koliko sta povezana dejavnika, na osnovi katerih so bile oblikovane kontingenčne tabele. Pokazalo se je, da je za obnovo najbolj pomembno lastništvo domov, oziroma, kakšne so značilnosti (predvsem socialne in psihološke) lastnikov.

V poglavju Posledice potresa avtor opisuje škodo, mrtve, posledice za regionalno gospodarstvo in podobno. Govori o štirih tipih posledic s socialnogospodarskega vidika:

- tip A: človek ima uničen dom in delovno mesto,
- tip B: človek ima uničen dom in ohranjeno delovno mesto,
- tip C: človek ima ohranjen dom in uničeno delovno mesto,
- tip D: nezaposlen človek ima uničen dom.

Sledijo nekatere številčne navedbe škode z gospodarskega in nekaterih drugih področjih. Veliko se ukvarja tudi s sedanjimi in bodočimi regionalnimi razlikami, ki so že in še bodo nastale zaradi različne stopnje prizadetosti posameznih občin.

V poglavju perspektive z rekonstrukcijo avtor poudari pomembnost obnove na tradicionalnih temeljih, zelo pa poudari tudi vlogo zunanje pomoči, predvsem sosednje Jugoslavije in Avstrije, kar se navezuje na njuni manjšini v tem delu Italije. Na koncu poglavja zvemo nekaj tudi o psihosocialnem odzivu in prilagajanju ljudi ob naravnih nesrečah.

Peto poglavje primerja dve najbolj poškodovani občini, predvsem pa reagiranje ljudi v obeh občinah po nesreči in v obdobju obnove.

V zaključnem poglavju imamo primerjavo med furlanskim potresom 1976 in potresom v južni Italiji leta 1980, ki sta bila v isti državi, kljub temu pa sta bili obnovi bolj različni kot podobni.

Dodatek prinaša razen ankete še spisek vseh prizadetih občin.

Največja pomanjkljivost Geiplovih razprav je, da je Furlanijo nekako iztrgal iz celotnega območja potresa, ki je prizadel tudi sosednje pokrajine. Zelo zanimiva bi bila primerjava med obnovami v vseh treh prizadetih državah, še posebej, ker se avtor tako zelo navdušuje za različne primerjave. Samo enkrat omenja, da je potres prizadel tudi dele Avstrije in Jugoslavije. Zadnja omenjena knjiga vsebuje tudi bogato bibliografijo o furlanskem potresu, toda zaman iščemo navedbe slovenskih razprav in raziskovalcev. Kljub temu njegovo delo predstavlja pomemben znanstvenoraziskovalni prispevek k proučevanju naravnih nesreč in še posebej potresov, saj ob nekaterih preiskušanih metodah in tehnikah uporablja tudi nove metode. Pohvalimo lahko tudi bogato grafično dopolnilo besedila, kar je sploh značilno za tako imenovano nemško socialno geografijo, katere predstavnik je tudi Robert Geipel.

1. Blejcek, M., 1976. Statistične metode za ekonomiste. Ljubljana.
2. Geipel, R., 1982. Disaster and Reconstruction. London.
3. Geipel, R., 1980. Il progetto Friuli, Das Friaul-Projekt. Udine.
4. Geipel, R., 1982. The Case of Friuli, Italy, The Impact of an Earthquake in a Highly Developed Old Culture: Regional Identity Versus Economic Efficiency. Third International Conference: Social and Economic Aspects of Earthquakes. Ljubljana.
5. Orožen Adamič, M., 1978. Robert Geipel: Friaul. Sozialgeographische Aspekte einer Erdbebenkatastrophe. Geografski vestnik št. 50. Ljubljana.

Zbirka monografij o odnosih med naravnim okoljem in družbo

Maja Plemelj*

Zbirka izhaja v okviru programa Inštituta za behavioristično znanost pri coloradski univerzi, ki je znana kot center za raziskovanje naravnih nesreč in hkrati aplikativno-informacijski center.

Že ime ustanove odkriva, da gre za privrženca angloameriške filozofske smeri behavioristov, ki zagovarjajo stališče, da je ravnanje in odločanje človeške družbe odvisno od različnih socialnih in psiholoških razmer. Te vodijo najprej do določenih predstav o nekem pojavu ali procesu, sledi določeno vedenje, potem pa značilna ali zakonita reakcija v družbi. Končni rezultat je preobrazba zemeljskega površja oziroma sprememba odnosov med fizičnogeografskimi in družbenogeografskimi elementi v pokrajini.

Vsako leto izide več monografij. Sestavljene so iz člankov različnih avtorjev ali pa so delo enega samega pisca. Do zdaj jih je izšlo že preko štirideset. V ospredje postavljajo vprašanja metodike in metodologije. Obravnavajo predvsem tiste naravne nesreče, ki prizadevajo ameriško življenjsko okolje — tornade, hurikane, potrese, poplave in plazove. Primerjalno so obdelane tudi nekatere podobne nesreče drugod po svetu.

S pomočjo induktivne metode, to je na osnovi raziskovanja posameznih, konkretnih primerov, prihajajo do splošnih zakonitosti o vzrokih in razvoju naravnih nesreč in na osnovi svojih in tujih spoznanj in izkušenj predlagajo načine, kako se pred naravnimi nesrečami čim bolj zavarovati, in kako ublažiti ali odpraviti njihove posledice. Pri preventivnih in sanacijskih ukrepih jasno ločijo vlogo družbe in njene politike (razvijanje in krepitev zavesti ljudi, širjenje raziskovalne in reševalne mreže) in vlogo tehnike in tehnologije. V skladu s svojo metodološko usmerjenostjo se avtorji posebej posvečajo družbi in njenim institucijam, posebno družini, poudarjajo pomen nacionalnosti, rasne in socialne pripadnosti, kulture in tradicije. Vse to naj bi bile važne determinante, ki vplivajo na hitrost okrevanja po neki nesreči, in naj bi jih upoštevala tudi politika.

Zbirko lahko naročite na naslov:

University of Colorado, Boulder
Institute of Behavioral Science čb
Natural Hazards Research and
Applications Information Center
Campus Box 482
Boulder, Colorado 80309
USA

Plaz v Zagorju.

* Geografski inštitut Antona Melika, Znanstveno-raziskovalni center SAZU, Novi trg 5, Ljubljana